

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
Факультету соціології
« 28 » 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та історія соціології

для студентів

галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність	С5 «Соціологія»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	«Соціологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1, 2, 3
Кількість кредитів ECTS	14
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік, іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА, Тетяна ЧЕРВІНСЬКА, Євгенія МОРОЗ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробниці:

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології,

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА - к.соц.н., доц., доц. кафедри теорії та історії соціології,

Євгенія МОРОЗ - к.соц.н, доц. кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

Володимир СУДАКОВ

Протокол № 18 від «28» серпня 2025 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол № 13 від «28» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – з опорою на історичні документи та твори представників соціологічної думки сформулювати знання студентства про історію розвитку ідей, аналіз суспільства різних епох у соціології XIX- XX століття.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти працювати з науковою літературою та періоджерелами

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна "Теорія та історія соціології" є складовою освітньої програми підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" за спеціальністю "Соціологія". Представлений в курсі матеріал - це, перш за все, зразки теоретичного дослідження в соціології і сучасного соціологічного стилю мислення. Кумулятивний характер соціологічного знання обумовлює як всебічну критику в сучасних теоріях попереднього теоретичного різноманіття, так і спроби здійснити в них "синтез" колишніх протиріч. Саме тому важливим моментом викладання дисципліни стає завдання адекватно представити сучасні теорії в контексті цілісності та єдності, підкреслюючи спадкоємність і поступальність розвитку соціологічного теоретичного знання. Зосередження на базових для соціальних наук темах дозволяє представити як різноманітність загальнотеоретичних і методологічних позицій, так і найширший спектр понять, що актуалізують проблемні для соціології питання (природа соціального, як можливий соціальний порядок, структура соціальної дії) в сучасних теоріях, і формують «словниковий запас» усіх, хто має намір брати участь в сучасному теоретичному соціологічному дискурсі.

4. Завдання (навчальні цілі): Надання знань з основних ідей, дискусій, соціологічних шкіл, напрямків та концепцій як класичної соціології XIX ст, так і сучасним її напрямкам, представити розгорнуту картину ситуації в соціологічному теоретизуванні через ознайомлення студентів із основними напрямками розвитку класичної та сучасної теоретичної соціології. Крім того, сформулювати навички критичного мислення, аргументації власних думок в межах групової дискусії, аналізу першоджерел, що є необхідним як у подальшому навчанні, так і в професійній самореалізації.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 08)
- Здатність оперувати базовим категоріально- понятійним апаратом соціології (СК01)
- Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (СК02)
- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні етапи розвитку теоретичного соціологічного знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
1.2	Знати специфіку класичного та сучасного етапів становлення соціології та її основних представників	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.1.	Вміти працювати з бібліографією та першоджерелами	семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20
2.2	Вміти аналізувати, узагальнювати, робити порівняльну характеристику персоналій, ідей та епох	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20

2.3.	Вміти застосовувати поняття та положення соціологічних теорій для аналізу сучасного суспільства	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.4	Ідентифікувати основні проблеми та специфіку становлення новітньої української соціологічної думки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4.
Програмні результати навчання (назва)						
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (ПРН01)	+	+		+	+	+
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (ПРН02)	+	+	+	+		
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (ПРН03)		+		+	+	+
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури. (ПРН08)				+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання

1 семестр:

- Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **60/36 балів**
- Виконання контрольної роботи у вигляді тесту: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **25/14 балів**
- Завдання для самостійної роботи: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **15/10 балів**

2 семестр:

- Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН2.4. – **30/18 балів**
- Виконання контрольної роботи у вигляді тесту: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **15/9 балів**
- Завдання для самостійної роботи: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **15/9 балів** (3 завдання по 5 максимальних або 3 мінімальних бали за кожне)

3 семестр:

- Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН3.1 – **30/18 балів**
- Виконання контрольної роботи у вигляді тесту: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **15/9 балів**
- Завдання для самостійної роботи: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **15/9 балів**

- підсумкове оцінювання (1 семестр): залік;

- **підсумкове оцінювання (2, 3 семестри):** письмовий іспит, РН1.1, РН1.2, РН2.2 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – 40 балів (правильний варіант відповіді оцінюється у 0,5 балу). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж **36 балів**. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру .

7.2 Організація оцінювання:

1 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-6.
2. Контрольна робота за темами 1-6 – після вивчення теми 6.
3. Завдання для самостійної роботи – надсилається викладачці у встановлені терміни.

2 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-6.
2. Контрольна робота за темами 1-6 – після вивчення теми 6.
3. Завдання для самостійної роботи 1 – за темою 2 надсилається викладачці у встановлені терміни.
4. Завдання для самостійної роботи 2 – за темою 3 надсилається викладачці у встановлені терміни.
5. Завдання для самостійної роботи 2 – за темою 4 надсилається викладачці у встановлені терміни.
- 6.

3 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-6.
2. Контрольна робота за темами 1-7 – після вивчення теми 7.
3. Завдання для самостійної роботи – надсилається викладачці у встановлені терміни.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

Номер і назва теми		Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1 семестр				
1. Виникнення та розвиток соціології у XIX ст.				
1	Історія соціології як наука. Основні етапи і напрямки розвитку знань про людину та суспільство.	2	4	20
2	Виникнення і розвиток соціології у XIX ст. Соціологічна концепція О.Конта			20
3	Соціологічний натуралізм			20
2. Соціологічна думка в Європі наприкінці XIX ст.				
4	Історичний матеріалізм К.Маркса та Ф.Енгельса як теорія суспільства	2	4	30
5	Психологічний напрям у соціології XIX ст.	-	-	20
6	Німецька формальна соціологія	2	2	24
2 семестр				
1	Соціологія М.Вебера	2	2	24
2	Соціологія Е.Дюркгейма	2	2	24
3	Соціологія В.Парето	-	-	24
4	Чиказька соціологічна школа	-	2	24
5	Неомарксизм в соціології XX ст.: критична соціологія Франкфуртської школи	-		24
6.	Соціологічна думка в Україні	-		-
3 семестр				
1. Особливості формування та напрямки розвитку сучасної соціологічної теорії.				
1	Соціологічна теорія: сучасний стан і шляхи її розвитку	2	-	10
2	Структурний функціоналізм: від теорії дії до загальної теорії систем		2	16
3	Конструктивістський підхід до соціальної реальності та інтерпретативні теорії соціальної дії	2	2	16
4	Дослідження глибинних структур соціальних процесів: струкутуралізм, постструктуралізм, постмодернізм			16
2. Синтетичні соціологічні теорії у XX ст				
5	Неофункціоналізм в соціології Дж.Александр та Н.Луман	2	-	16
6	Теорія структурації Е.Гіденса	2	2	16
7	Теорія практики П.Бурдьо			16
ВСЬОГО		18	22	380

Загальний обсяг 420 год., в тому числі:

Лекції – 18 год.

Семінари – 22 год.

Самостійна робота - 380 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер.з фр. Г.Філіпчука. - К.: Юніверс, 2004.
2. Батаєва, К., Бурлачук, В., Степаненко, В. Історія української соціології: навчальний посібник, Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018.

3. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від Античності до початку XX ст. - К.: Либідь, 1993.
4. Мороз Є.О. Історія соціології в Україні: НМК для студентів спеціальності 054 Соціологія. 2020. URL: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/nmk_moroz.pdf
5. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. Київ: Наукова думка, 1995.
6. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В.Захарченко, Б.В.Ф.Бурлачук, М.О.Молчанов та ін. - К.: Заповіт, 1996. - с. 10-33, 198-214.
7. Соболевська М.О. Неофункціоналістські та постструктуралістські теорії в сучасній соціології. Навчальний посібник. - К.: Дух і літера, 2010.
8. Червінська Т., Соболевська М., Мороз Є., Дейнека А. Теорія та історія соціології (1 семестр): навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня бакалавр освітньої програми Соціологія. - К., 2025 URL: <https://lnk.ua/pVJ5yKbeP>
9. Червінська Т., Мороз Є. Теорія та історія соціології (2 семестр): навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня бакалавр освітньої програми Соціологія. - К., 2023. URL: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/nmk_tis_compressed.pdf
10. Дейнека А., Мороз Є., Соболевська М. Теорія та історія соціології (3 семестр): навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня бакалавр освітньої програми Соціологія. - К., 2025. URL: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/%D0%9D%D0%9C%D0%9A%20%D0%A2%D0%86%D0%A1_3%20%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%80_2024.pdf
11. Coser, Lewis. Masters of Sociological Thought: Ideas in Historical and Social Context. 2nd Edition. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1977.
12. Joas Hans, Knoebl Wolfgang Social Theory: Twenty Introductory Lectures. - Cambridge University Press, 2009.
13. Ritzer G. Contemporary Sociological Theory. 3rd edition. - New York: McGraw Hill, 1992.
14. Szacki, Jerzy. History of sociological thought. - Westport, Conn.: Greenwood Press, 1979.
15. Social Theory Today/ Ed. by A.Giddens & J.H.Turner. Stanford, Cal., 1988.
16. Turner J. (ed.) Handbook of Sociological Theory. New York: Kluwer Academic/ Plenum Publishers, 2004

Додаткова:

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. URL: <http://litopys.org.ua/weber/wbr.htm>
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер з нім. - К.: Основи, 1998. - С.104-172, 338-354, 397-436.
3. Гарфінкел Г. Дослідження з етнометодології. - Пер. з англ. - К.: КУРС, 2005. - С.1-40.
4. Гуменюк Л.І. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. - Т.1. - Львів, 2019.
5. Дюркгайм Е. Самогубство. Соціологічне дослідження - /Пер.з фр. - К.: Основи, 1998. - С.152-344.
6. Зіммель Г. Філософія грошей. - К.: Промінь, 2010. - 504 с.
7. Маркс К. Вступ /3 економічних рукописів 1857-1858pp.//Маркс К., Енгельс Ф. Твори, т.12.
8. Маркс К. До критики політичної економії /вид. 2-ге. - Харків: Державне видавництво України, 1926.
9. Маркс К. Злиденність філософії: Відповідь на «Філософію злиднів» Прудона / Пер. з фр. і нім. - Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1932.
10. Маркс К., Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії. URL: <https://commons.com.ua/uk/manifest-komunistichnoyi-partiyi/>
11. Маркс К., Енгельс Ф. Критика Готської програми / Пер. з нім. - Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1933.
12. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість [пер. з англ. В. Верлок, В. Кебуладзе]. - К.: Дух і Літера, 2011. - С. 82-115, 132-219.

13. Степаненко В., Рибшун О. Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти розвитку // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - №2. – С.67-95.
14. Танчер В. Соціологічна думка України на тлі світової соціології // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. - №1-2. – С.18-26.
15. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології. - Київ : Дух і літера, 2005. - 262 с.
16. Шюц А. Структури життєвіту [пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе] / Альфред Шюц, Томас Лукман. – Х.: Фоліо, 2018. – С. 23–118 с.
17. Alexander J. Theoretical Logic in Sociology. 4 vols. - Berkeley: University of California Press, 1982-1984.
18. Berger P. L. and Luckmann T. The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge. - Garden City, NY: Anchor Books, 1966.
19. Bourdieu P. Distinction. A Social Critique of the Judgment of Taste. Cambridge, Harvard University Press, 1984
20. Giddens A. The Constitution of Society. Outline of the Theory of Structuration. Cambridge: Polity Press, 1991.
21. Giddens A. Social Theory and Modern Sociology. Cambridge: Polity, 1987.
22. Simmel G. The Problem of Sociology// American Journal of Sociology , Nov., 1909, Vol. 15, No. 3, pp. 289- 320.
23. Spencer H. The Principles of Sociology, vol. 1 (1898). URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/spencer-the-principles-of-sociology-vol-1-1898>.

10. Додаткові ресурси:

1. Система дистанційного навчання факультету соціології moodle <https://sociology.elearningacademy.site/>
2. Всеукраїнський соціологічний часопис «СВОЄ»: <https://svoye.wordpress.com/archive/>